

Hiilimarkkinoiden sääntelytarpeet tulevalla hallituskaudella

Yrityksillä on halua mutta myös kansainvälisten yritys vastuustandardien mukainen velvollisuus kantaa kompensoimalla vastuu aiheuttamistaan päästöistä. Jotta päästöjen kumoaminen on uskottavaa ja edistää ilmastokriisin torjuntaa, on hiilimarkkinaa kehitettävä julkisen vallan toimin. Seuraavalla hallituskaudella tulee:

- **Luoda julkinen rekisteri niille hankkeille ja ilmastoyksiköille, jotka täyttävät laatukriteerit.** Rekisteri on tarpeellinen kotimaisen hiilimarkkinan vaihtelevan ja pääsääntöisesti puutteellisen laadun parantamiseksi. Hankkeiden rekisteröinti on myös edellytys sille, että kaksinkertainen hyväksiluku (eli ns. kaksoislaskenta) Suomen ilmastotavoitteisiin voidaan tulevaisuudessa välttää luotettavasti ja läpinäkyvästi.
- **Tehostaa yritysten ilmastoväittämien valvontaa.** Ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön helmikuussa 2023 julkaisemat pelisäännöt linjaavat hiilimarkkinoiden toimintaa ja yritysten markkinoinnissa käyttämiä ilmastoväittämiä. Jotta nykyisin hyvin kirjavat ja kuluttajia harhaanjohtavat väittämät saadaan em. pelisääntöjen mukaisiksi, on varmistettava viranomaisresurssien riittävyys.
- **Varmistaa, että EU-sääntely tukee uskottavan hiilimarkkinan kehitystä.** Monet myös kotimaisen hiilimarkkinan kannalta tärkeät asiat linjataan EU-tasolla:
  - Kaksinkertaisen hyväksiluvun (eli ns. kaksoislaskennan) välttäminen kansallisessa päästö- ja nielukirjanpidossa vaatii EU-tason ratkaisun esimerkiksi osana hiilenpoistojen sertifiointia (ks. tarkemmin alla).
  - Hiilenpoistojen sertifiointia koskevassa sääntelyhankkeessa asetettavien kriteerien tulee olla yhteensopivia päästökompensaatioissa edellytettävien laatuvaatimusten kanssa esimerkiksi lisäisyyden ja pysyvyyden osalta.
  - Sopimattomien kaupallisten menettelyiden direktiivin uudistamisessa ja sitä täydentävässä vihreät väittämät -direktiivissä on varmistettava, että esim. hiilineutraali-väite on sallittu, mutta edellyttää laadukkaiden ilmastoyksiköiden käyttöä, kaksinkertaisen hyväksiluvun välttämistä sekä läpinäkyvyyttä.
- **Ratkaista laajempi kotimaista ilmastopolitiikkaa varjostava kysymys nielujuen roolista.** Pääosa hiilimarkkinoiden kotimaisista toimijoista myy maankäyttösektorin hiilensidontaa. Kun tälle hiilensidonnalle on tarvetta myös kansallisten ilmastotavoitteiden saavuttamisessa, on ratkaistava, mikä on hiilimarkkinoiden rooli tavoitteiden saavuttamisessa. Kansainvälisten hiilimarkkinoiden kasvava kysyntä tulee tunnistaa tapana rahoittaa hiilensidonnalla menetelmien kehittämistä. Vaikka kysyntä kohdistuisi hankkeisiin, joita ei kaksoislaskennan välttämisen vuoksi voi hyödyntää Suomen kansallisten nielutavoitteiden saavuttamiseen, on syytä harkita, voitaisiinko hiilensidontaa jyvittää kannustavuuden säilyttävällä jakosuhteella valtion ja yksityisten hiilimarkkinoiden kesken joissain hanketyypeissä.

Taustaa ja lähteitä:

- Vuonna 2021 julkaistiin useita selvityksiä, jotka osoittivat puutteita hiilimarkkinoilla:
  - MMM:n [esiselvitys](#) maankäyttösektorin hiilikompensaatiohankkeista.
  - Syken alan kotimaisiin toimijoihin kohdistunut [selvitys](#).
  - Finnwatchin [raportti](#) alan toiminnasta ja kotimaisesta markkinasta.
- Elokuussa 2021 julkaistiin [YM:n selvitys](#) sääntelyvaihtoehdoista. Keskeisimpinä sääntelykeinoina pidettiin kansallisten pelisääntöjen kehittämistä ja kotimaisten hankkeiden rekisteröintiä. ([Finnwatchin tiedote aiheesta](#))
- Marraskuussa 2021 Suomi allekirjoitti Glasgow'n ilmastokokouksessa ns. [San Josen periaatteet](#), joiden mukaan kaksinkertaisen hyväksiluvun välttämiseen tarvittavia vastaavia mukautuksia, joilla vältetään hiilimarkkinoiden yksiköiden laskeminen isäntämaan ilmastotavoitteisiin, tulee edellyttää myös yritysten päästökompensaatioissa. ([Finnwatchin blogikirjoitus aiheesta](#))
- Syyskuussa 2022 [julkaistun selvityksen](#) mukaan kaksinkertainen hyväksiluku valtioiden tavoitteisiin voidaan välttää vain EU-tason päätöksellä. ([Finnwatchin tiedote aiheesta](#))
- Nordic Dialogue -hankkeen marraskuussa 2022 julkaisema loppuraportti sisältää hyvät periaatetason suositukset sekä hiilimarkkinoiden tuottajille että päästöjään kompensoiville yrityksille. ([Finnwatchin tiedote aiheesta](#))
- Helmikuussa 2023 julkaistiin [YM:n ja MMM: toimesta kansalliset pelisäännöt](#), jotka koskevat sekä hiilimarkkinan myyjiä että ilmastoväittämiä tekeviä yrityksiä. ([Finnwatchin tiedote aiheesta](#))
- EU:ssa on käynnissä useita hankkeita, jotka liittyvät välillisesti hiilimarkkinaan:
  - [UCPD-uudistus](#) ja [green claims -direktiivi](#) puuttuvat epämääräisiin ympäristöväittämiin (kuten hiilineutraalius).
  - [Hiilensidonnain sertifiointin hankkeessa](#) määritellään menetelmiä ja kriteerejä.
  - Päästö EU:n kannasta kaksinkertaiseen hyväksilukuun [parlamentin esittämällä tavalla](#) jo LULUCF-asetuksen kohdalla. Näin ei tapahtunut, vaan asian ratkaiseminen jää todennäköisesti seuraavan komission ratkaistavaksi.
- Kansainvälisesti on käynnissä useita prosesseja: [IC-VCM](#) pyrkii asettamaan ilmastoyksiköille uudet laatukriteerit (ns. core carbon principles), [VCMi](#) julkaisee kesäkuussa 2023 esityksensä uusista ilmastoväittämistä yrityskäyttöön ja ISO valmistelee [standardia hiilineutraaliudesta](#) ja on julkaissut [nettonollamäärittelmän](#).
- Kotimaassa alan toimijat [perustivat etujärjestön](#), joka julkaisee [markkinakatsauksia](#).
- Samaan aikaan erilaisten sääntely- ja ohjeistushankkeiden kanssa hiilimarkkinaan liittyviä kysymyksiä käsitellään useissa maa- ja metsätalousministeriön alaisissa [Hiilestä kiinni -hankkeissa](#). Erytisen kiinnostava näistä on ns. [KolKom-hanke](#), jossa selvitetään hiilimarkkinoiden kehityspolkujen vaikutuksia maankäyttösektorilla ja laajemmin ilmastopolitiikassa.
- Finnwatchin taustoittavia kirjoituksia aiheesta löytyy kattavasti [täältä](#).

Lisätiedot:

Finnwatchin ilmastoasiantuntija Lasse Leipola,
044 491 9401, lasse.leipola@finnwatch.org